

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Олена Андрєєва, Олександра Благій

*Національний університет фізичного виховання
і спорту України, м. Київ*

Анотація У статті проаналізовано сучасні підходи до проектування оздоровчо-рекреаційної діяльності різних груп населення. На основі системного аналізу світової та вітчизняної науково-методичної літератури виявлено етапи проектування оздоровчо-рекреаційної діяльності, проаналізовано основні принципи проектування.

Ключові слова: оздоровчо-рекреаційна діяльність, групи населення, рухова активність, технологія проектування.

Abstract. The paper examines modern approaches to designing health-enhancing and recreational activities for various population groups. On the basis of system analysis of world and national scientific and methodological literature, the stages of designing of health-enhancing and recreational activity were identified and the basic principles of designing were analyzed.

Key words: health-enhancing and recreational activities, population groups, physical activity, technology of designing.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потенційні можливості проектного підходу у вирішенні оздоровчо-рекреаційних проблем полягають у можливості: уявити ідеальну модель функціонування та розвитку певного об'єкта; змалювати реальні та перспективні завдання стосовно досліджуваного об'єкта; визначити механізми досягнення рекреаційно-оздоровчих цілей та їх взаємозв'язок; спроектувати новий образ та структуру рекреаційної діяльності через відповідні програми; порівняти ідеально побудовані зразки розвитку рекреаційної діяльності з формами та етапами її реального функціонування.

Аналіз вітчизняної науково-методичної літератури показує, що більшою мірою увага приділяється дослідженням проектування як особливого виду творчої професійної діяльності: педагогічного, інженерно-конструкторського, а також особистісного проектування [2], без достатньої уваги залишаються проблеми проектування різних видів діяльності в оздоровчо-рекреаційній сфері, що обумовлює проведення спеціальних досліджень.

Мета – проаналізувати підходи щодо проектування оздоровчо-рекреаційної діяльності різних груп населення.

Методи дослідження та організація досліджень. У ході дослідження використано: аналіз і систематизація науково-методичної літератури; компаративний метод; абстрагування, логіко-теоретичний аналіз, системний підхід; аналіз і синтез.

Результати дослідження та їх обговорення. Як зазначають науковці [3, 4] ефективне проектування можливе за умови всебічного опрацювання значущої проблемної ситуації, прогнозування та розробки заходів, спрямованих на усунення негативних і посилення позитивних наслідків. У ході теоретичного аналізу встановлено, що з педагогічних позицій проектування оздоровчо-рекреаційних занять опирається на фундаментальні положення теорії фізичного виховання, оздоровчої фізичної культури, теорію й методику кондиційного тренування. У медико-біологічному аспекті – на природні механізми функціонування організму людини і його адаптації до фізичних навантажень, на знання закономірностей морфофункціональних перебудов в організмі під впливом вікових факторів і під впливом спеціально організованого тренування. У соціально-психологічному аспекті – на досить високу мотивацію до фізкультурної діяльності, ведення здорового, фізично активного способу життя, створення й нарощування зовнішніх і внутрішніх стимулів до систематичних занять фізичними вправами.

Узагальнення даних, наведених різними авторами, дозволило представити перелік основних принципів педагогічного проектування, у числі яких: принцип наукової обґрунтованості й адекватності; професійної компетентності суб'єктів педагогічного процесу; системності й структурності (система занять повинна представляти собою цілісний і послідовний процес, елементи якого взаємозалежні й взаємообумовлені); економічності й ефективності (що має на увазі гарантованість досягнення запланованих результатів при оптимальному рівні ресурсного забезпечення); керованості (що передбачає можливість внесення необхідних змін з метою поточної й етапної корекції педагогічного процесу); відтворюваності (можливості тиражування (повторного відтворення) другими суб'єктами педагогічної діяльності). Крім того у технології проектування рекреаційної діяльності враховуються основні принципи рекреаційно-дозвіллевої діяльності, як: системності, добровільності, доступності та якості рекреаційних послуг, інтересу, відповідності рекреаційних послуг місцевим умовам, ієрархічності, послідовності, дискретності, логічності, єдності.

У ході аналізу сучасних теоретичних уявлень у технологічних аспектах педагогічного проектування було встановлено, що методологічними підставами для проектування рекреаційних занять виступають:

- системний підхід, що дозволяє представити процес діяльності як цілісне явище, що розбудовується в єдності та в ієрархічній співвідпорядкованості й упорядкованості великої кількості системно-структурних підходів;

- нормативно-цільовий підхід, що припускає постановку цілей, проектування структури, змісту й результатів рекреаційної діяльності щодо загальноприйнятих стандартів і норм;
- особистісно-орієнтований підхід, що дозволяє формувати й практично реалізовувати спрямованість процесу рекреаційної діяльності на розвиток особистої фізичної культури й культури здоров'я індивіда.

Аналіз теоретичних праць зарубіжних та вітчизняних вчених з питань розвитку рекреаційної діяльності дозволив з'ясувати основні технологічні підходи до рекреаційної діяльності, оскільки суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у рекреації та оздоровчій фізичній культурі є їхня технологізація – неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень. Під час розробки технології проектування ми притримувалися розробок дослідників В. П. Беспалько [1]; В. М. Монахова [3], які виділяли такі ознаки технології:

- доцільність, тобто будь-яка технологія повинна містити опис цілей і задач, на рішення яких спрямовані проектовані способи і дії;
- результативність – опис результатів;
- алгоритмічність – фіксація послідовності дій;
- відтворюваність – систематичне використання алгоритму дій і засобів в організації процесу; відтворюваність розробленої технології в інших однотипних установах і інших суб'єктах;
- керуваність – можливість планування, організації, контролю і коректування дій, що передбачає компетентний аналіз конкретної ситуації; розробку й реалізацію проектів і програм; діагностику на певних етапах розвитку процесу та здатність варіювати засоби й методи для досягнення результатів;
- проектність – технологія створюється і реалізується штучним способом, підлягає модернізації і коректуванню з урахуванням конкретних умов;
- концептуальність, тобто опора на певну наукову концепцію, що включає філософське, психологічне й соціально-педагогічне обґрунтування досягнення поставлених цілей;
- системність, що полягає в логіці й цілісності процесу, взаємозв'язку всіх її частин;
- ефективність сучасних технологій повинна полягати в кінцевих результатах і оптиміальних витратах на їхню розробку й впровадження.

Додатково нами вивчалися технології проектування, що застосовуються у фізкультурно-оздоровчій діяльності, з огляду на схожість цільового спрямування занять, що полягає у підвищенні рівня залучення населення до рухової активності. Технологічний процес загалом передбачає наявність формального ряду структурних компонентів. Щодо соціально-педагогічних технологій, характерними для них є такі компоненти: врахування соціального

замовлення; чітке визначення кінцевої мети; чітке визначення завдань (проміжних та кінцевих), що дає змогу розробляти об'єктивні методи контролю досягнення мети; можливість мінімізації кількості випадків, коли суб'єкт діє у нестандартній ситуації.

Висновок. Нами підтверджено ефективність підходів, що використовуються при проектуванні рекреаційної діяльності різних груп населення. На основі системного аналізу світової та вітчизняної науково-методичної літератури виявлено етапи проектування оздоровчо-рекреаційної діяльності, проаналізовано основні принципи проектування та обґрунтовано доцільність їх використання у підвищенні рівня залучення населення до рухової активності.

Список використаних джерел:

1. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько. – Москва : Высшая школа, 1989. – 300 с.
2. Мантула Т. І. Проектна технологія: теорія і практика: метод. посіб. / Т. І. Мантула ; Кіровоград. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. В. Сухомлинського. – Кіровоград : ПОЛІМЕД-Сервіс, 2008. – 150 с.
3. Монахов В. М. Технологические основы проектирования и конструирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград : Волгоградский государственный университет, 1995. – 192 с.
4. Петрова І. В. Проектування в соціально-культурній сфері : навч. посіб. / І. В. Петрова. – Київ : Вид-во КНУКіМ, 2007. – 372 с.